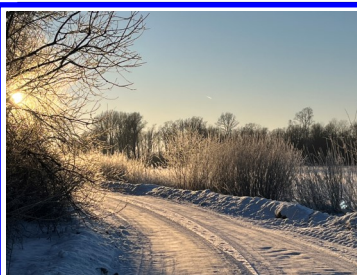

Muhulane

Nr 2 (436)

Veebruar (küünlakuu) 2026

Muhu leht

Emade keel ja isade maa

*Kodused kohad ja tuttavad veed
Jäätunud järved ja voolavad veed
Mühavad metsad ja samblased sood
Memmede laulud, ka taatide lood*

*Lilledes aasad, lainetes meri
Voogavad põllud täis kuldseid teri
Aetakse juttu kõlavas keeles
Tantse ja mänge peetakse meeles*

*Kaunid on külad, ilusad linnad
Kui lähed ära, igatsed sinna
Kus ootavad lapsena käidud raad
Emade keel ja isade maa*

Reelika Randmets

**Eesti Vabariigi 108.
aastapäeva tähistamine ja Muhu valla
2025. a preemiate
üleandmine
toimub 24. 02
Muhu Põhikooli
saalis
algusega kell 14.00**

ISSN 1736-289X

9 771736 289007

Muhulased Baltica eelvoorus

31. jaanuaril toimus Tornimäe rahvamajas pärimuspeo Baltica eelvoor, kus ka muhulased kohal olid.

Baltimaade suurim pärimuspidu Baltica liigub igal aastal küllakorda ühest Balti riigist teise ja sel aastal toimub see Tallinnas 3.-7. juunini. 38. Baltica teema on „Uut ja vana“.

Meilt osales eelvoorus folkloorirühm Uijee Leena Pegli juhendamisel, lisaks muusikud Meelis Mereäär ja Gunnar Grenčstein. Tantsurühmadest osalesid Ätses ja Muhu Põhikooli tantsulapsed Anne Keerdi juhendamisel ja pilli mängisid Nupumoorid.

Kollektiivide esinemise juhatas sisse Meelis, kes luges ette nende tutvustuse, mille eelnevalt olime koostanud.

Esinemisi hindasid eksperdid Cätlin Mägi (pillimuusika), Leanne Barbo (rahvamuusika), Sille Tiisler (pärimustants) ja Tiina Kull (rahvarõivad).

Leena Pegel, kes oli ka esinemise järgsel arutelul, ütles et muhulasi aina kiideti ja kõik

Tantsurühm Ätses ja Muhu kooli tantsulapsed ja juhendaja Anne Keerd.

osalenud kollektiivid on oodatud ka Balticale: „Ekspersedid olid väga tähelepanelikud iga laulunoodi ja tantsusammu, pillide koosseisu ja rahvariide detailide suhtes. Suviseks peoks valmistumisel tuleb neist märkustest ja näpunäidetest juhinduda ning vead parandada.“

Uijee on kutsutud esinema lausa mitmel päeval, 5. juulil Tornide väljakul toimival kontserdil, mis on pühendatud saarte

pärimusele, samuti ka suurejoonelisel galakontserdil, mis pühapäeval, 7. juulil kogu peo lõpetab.

Tornimäel tegid meie inimeste olemise mõnusaks kaasavõetud suupisted, mille valmistasid ette Tiina Jõgi ja Heli Maisalu. Suur tänu ka Bussijuht Aarne Jõgile ja lastevanematele, kes kaasas olid ja lastega tegelesid, kuniks suured laval esinesid.

Kätli Saarkoppel

Rahvas hääletas ujumissilla poolt

Eelmise aasta 3. novembrist 15. detsembrini said kõik soovijad esitada ettepanekuid, milleks kaasavasse eelarvesse eraldatud 15 000 eurot kasutada võiks.

Kokku laekus kuus ettepanekut. Kõik ettepanekud vastasid ettepanekute hindamiseks moodustatud komisjoni hinnangul kaasava eelarve tingimustele.

Elluviidava(te) ettepaneku(te) väljasegitamiseks toimus 12.-25. jaanuaril 2026 rahvahääletus. Volis.ee hääletuskeskkonna kaudu oli kõigil vähemalt 14-aastastel isikutel, kelle elukoht oli hääletuse ajal Eesti rahvastikuregistri andmetel Muhu vallas, võimalus oma lemmiku(te)le hääle anda.

Hääletajaid oli kokku 307. Iga hääletusel osalev isik sai hääletada kuni kahe erineva endale mee-

lepärase ettepaneku poolt. Hääli anti kokku 403. Noorim hääletaja oli 14-aastane ja eakaaim 85-aastane. Hääletaja keskmine vanus oli 46.

Paremusjärjestus kujunes järgmiseks:

ujumissilla paigaldamine Oosaare puhkealale – 116 häält;
Lalli ranna ujuvild ja suplusala korrastus – 96 häält;
Muhu spordihalli jõusaali seadmete uuendamine – 75 häält;
Hellamaa puhkealal külakiige ohutumaks muutmine – 53 häält;
Muhu roosiaeda lehtla ja pingikatte paigaldamine – 45 häält;
Muhu külade nimesildid – 18 häält.

Vastavalt hääletustulemustele ja ettepanekute esitajatelt saadud tagasisidele kinnitati hääletustulemused ja elluviidav ettepa-

nek Muhu Vallavalitsuse 3. veebruari istungil. Elluviimisele kuulub ujumissilla paigaldamine Oosaare puhkealale, toetussumma 14 104 eurot.

Ettepaneku esitajaga sõlmitakse koostööleping. Tööde lõpptähtaeg on 31. detsember 2026. Muhu roosiaeda lehtla ja pingikatte paigaldamine teostatakse kaasava eelarve välise lisarahastuse saamisega. Lisarahastuse korral on valla toetussumma 896 eurot.

Ettepanekute rohkus ja mitmekesisus andis taaskord kinnitust, et taoline võimalus oma ideid välja pakkuda ja realiseerida on vajalik ning võiks jätkuda ka tulevikus.

Annika Auväärt,
arendusspetsialist

Jaauari volikogus

Marina Minerals OÜ on esitanud Keskkonnaametile taotluse keskkonnalaos saamiseks kruusa kaevandamiseks Päelda kruusakarjääris. Volikogu istungil tutvustas Marina Mineralsi plaane juhataste liige Caspar Rüütel. Eelnevate kohtumiste tulemusena on taotlust ka mitu korda korrigeeritud. Kõige suuremaks murekohaks on materjali väljaveoga kaasnev liiklusvoog läbi Liiva. Esindajad kinnitasid, et väljavedu ei plaanita ja mõnel aastal puudub üldse vajadus kaevandada. Volikogu huvitas, kuidas garanteerida, et konkreetset teed ikkagi ei kasutata. Võimaluseks on koostöös Transpordiametiga liikluskorralduse muudatus või leppetrahvide kasutamine. Volikogu teeb oma otsuse märtsikuu volikogus.

Vallavalitsusele on esitatud taotlus Viirelaiu väikesadama detailplaneeringu algatamiseks. Planeeringuga kavandatakse tegevuste puhul ei ole välistatud ebasoodne mõju Natura 2000 võrgustiku ala kaitseesmärgile, mistõttu tuleb algatada lihthange Viirelaiu väikesadama detailplaneeringu ja keskkonnamõtude strateegilise hindamise koostaja leidmiseks.

Võeti vastu revisjonikomitee tööplaan aastaks 2026.

Volikogu otsustega määrati avalikuks kasutamiseks järgmised teed: Päraste laudate, Mõisaküla Siljavälja tee (osaliselt), Nõmmküla Sireli tee, Lõunaranna sadamate, Raugi Soovahe tee ja Piiri Karjalasma metskonna tee.

Otsustati võõrandada valdale kuuluv Kantsi Aadu hoonestamata kinnistu avaliku kirjaliku enampakkumise korras elektroonilises keskkonnas, alghinnaga 35 000 eurot.

Toimus infovahetus järgmistel teemadel: Muhu vald on läbi viinud jäätmeveo hanke, kus ainsa pakkumise esitas Eesti Keskkonnateenused OÜ. Hange on hetkel hindamisel ja täiendavate päringute staadiumis.

Kuna volikogus on mitmeid uusi liikmeid, otsustati esitada taotlus suurendada eelarves volikogu koolituskulude vahendeid 1500 euro võrra, mis kaetakse tulumaksu arvelt.

Jaauari vallavalitsuse istungitelt

6. jaauar

Väljastati kasutusluba ehitusloata püstitatud hoonetele, hoonete eest on tasutud riigilõiv 500 eurot hoone kohta.

Kinnitati korraldus, mille kohaselt võtab vald kanda kahe isiku hooldekodu kohatasu kehtestatud piirhinnas ulatuses.

Toimus infovahetus ja arutelu järgmistel teemadel: hanke korraldamine Viirelaiu sadama detailplaneeringu ja KSH koostaja leidmiseks; Muhu tapamaja detailplaneering; Kantsi küla Aadu maaüksuse müügi korraldus; korraldatud jäätmeveo hankele laekunud küsimuste arutelu.

13. jaauar

Kinnitati korraldus ühe lapse spordiringis osalemise lõpetamiseks.

Huvitegevuses osalemise teise taotlusvooru laekus taotlusi 11 lapse kohta, millest kaks taotlust laekus hilinemisega. Lisaks laekus taotlus paljulapselisest perest pärit lapse muusikakooli õppemaksu kompenseerimiseks. Hilinemisega laekunud taotlused otsustati jätta rahuldumata, paljulapselisest perest pärit lapse muusikakooli õppemaksu aga võtta täies ulatuses valla kanda.

Korraldatud jäätmeveost otsustati vabastada ajutiselt kaks kinnistut.

Ehitusluba väljastati Raugi külas asuvalle Männarahnu maaüksusele maasoojuspuuraukude rajamiseks.

Määrati kaks liiget Sihtasutuse Saare Arenduskeskus nõukokku ja nimetati valla esindaja AS Kuressaare Veevärk äriühingusse aktsionäriõigusi teostama.

Kinnitati korraldus meeskonna moodustamiseks noorsootöö kvaliteedi hindamiseks.

Kinnitati huvihariduse ja huvitegevuse kava.

Toimus infovahetus ja arutelu

järgmistel teemadel: reklaamitahvli paigaldus Hellamaa küla Jüri maaüksusele (vallavalitsus jääb oma varasema seisukoha juurde ega kooskõlasta reklaamitahvli paigaldamist taotleja soovitud asukohta); Nõmmküla Seanina detailplaneeringu eskiislahenduse avalik väljapanek; Võiküla Toomi, Uus-Toomi ja Toomiranna projekteerimistingimuste väljastamise menetlus; korraldatud jäätmeveo kontsessioonlepingu hange.

20. jaauar

Kooskõlastati puurkaevu asukoht Tamse külas Palumäe maaüksusele kaevu rajamiseks.

Väljastati kasutusluba Viira külas Sarapiku maaüksusel paikneva Sarapiku/1 elamu laiendusele ja rekonstrueerimisele.

Moodustati valla kriisikomisjon.

Kogukonna algatusel soovitakse taasellustada ettevõtmist Muhu O.T.T. (Otse Tootjalt Tarbijale), mille eesmärk on toetada kohalikke väiketootjaid, edendada kohalikku ettevõtlust ning pakkuda nii kohalikele elanikele kui ka Muhu külastajatele kvaliteetset kohalikku toidukaupa. Vallavalitsus kooskõlastas nimetatud sündmuse toimimise kord kuus Liiva turuhoones.

Toimus infovahetus ja arutelu järgmistel teemadel: kaitseleidiu teatis esimese poolaasta laskeharjutuste ajakavaga; valla kriisikomisjoni 2026. a tööplaan; jäätmeveo korraldus (arutleti jäätmeveo hankele laekunud pakkumust ja jäätmekorralduse olukorda üldiselt).

27. jaauar

Väljastati ehitusloa Lõetsa küla Jaagutoa maaüksusele elamu, külalistemaja ja abinoone püstitamiseks ning Liiva küla Kaupluse maaüksusele akupanga

paigaldamiseks.

Otsustati moodustada komisjon hajaasustuse programmi taotluste hindamiseks.

Muhu Vallavolikogu otsustas võõrandada avaliku kirjaliku enampakkumise korras vallale kuuluva Kantsi küla Aadu hoonestamata kinnistu ja määrati enampakkumise alghind ja tagatiraha suurus. Enampakkumise korraldamise läbiviimiseks anti volitused vallavalitsusele.

Toimus infovahetus ja arutelu järgmistel teemadel: kaitseleidiu täiendavad materjalid kavandatavate laskeharjutuste kohta; hädalukorra seadusest tulenevad nõuded (elutähtsate teenuste osutajate määramine ja hädalukorra lahendamise plaani koostamine); volikogu istungite läbiviimise süsteem; jäätmeveo hange; konkurss ehitusspetsialisti leidmiseks (ametis olev ehitusspetsialist on esitanud avalduse omal soovil teenistussuhte lõpetamiseks seoses pensionile jäämisega); kaasa-va eelarve hääletustulemused; muuseumi nõukoja koosseis; tutvuti Koguva küla Rahnu maaüksusele kavandatava elamu eskiisiga ja leiti, et soovitud lahendus ja hoone asukoht ei ole sobivad; tutvuti Rässa küla Kalda maaüksusele kavandatava elamu eskiisiga ja leiti, et lahendus on sobiv, kui hoone kivimüüride rajamisel kasutatakse keskkonda sobituvat maakivi või paekivi; Soonda tapamaja korrigeeritud detailplaneering; tutvuti Liiva küla Tuha maaüksusele kavandatava tuletõrjeveevõtu koha projekti eskiisiga; Kooli pargi varesepesade teema (vajalik tööde teostamiseks pakkumised ja Keskkonnaameti kooskõlastus); Muhu Muuseumi administratiivhoone projekteerimise hange; Muhu valla võimalike tööstusalade paiknemine.

Nõmmküla Seanina detailplaneeringu eelnõu avaliku väljapaneku tulemused

Koostamisel on Nõmmküla Seanina detailplaneering, mille eesmärgiks on elamute ja väikesadama rajamine.

Planeeringuala suurus on ligikaudu 8,4 ha ja see hõlmab Kalatööstuse (47801:001:1200), Toomu-Mihkli (47801:001:1199), Toomu-Mihkli (47801:003:0460) ja Kullaranna (47801:001:1201) katastrüksusi ning rannikumerd kavandatava sadamaala akvatoomiumi ulatuses. Planeeringuga on kavandatud kuus uut üksikelamu krunti, üks üksikelamu- ja ärimaa

krunt ning üks sadamamaa krunt, kus kavandatakse endise kalatööstuse sadama rekonstrueerimist väikesadamaks.

Seanina detailplaneeringu eelnõu avalik väljapanek toimus 01.12.2025–09.01.2026. Avaliku väljapaneku tulemuste arutelu toimus 15.01.2026.

Avaliku väljapaneku kestel esitasid planeeringulahenduse osas ettepanekuid Keskkonnaamet ja Transpordiamet. Ettepanekud puudutasid eelkõige detailplaneeringu sõnastust ja

täpsusastet.

Detailplaneeringu seletuskirja ja põhijoonist täiendati ja täpsustati esitatud arvamustest lähtuvalt. Planeeringu põhilahendus ei muutunud.

Täpsemalt on planeeringule esitatud ettepanekutega võimalik tutvuda Muhu valla veebilehel <https://www.muhu.ee/avalikud-valjapanekud>

Täiendav info: 453 0680, maa@muu.ee.

Tõeliste rõõmude talv

Jaauar on sel aastal ennast talvekuuna täielikult õigustanud. Loodus puhkab säravvalge lumevaiba all ja kosub uueks kevadeks. Pakane ehk puid ja põõsaid, maalib lumevaikust valgetes toonides. Talvelinnud rõõmustavad inimeste hoolitsuse üle ning on tänuks söögimajadesse jäetud toidupalakeste eest.

Kõige õnnelikumad on aga siiski lapsed! Sest lund jagub kelguteedeks ning suusaradadeks. Külmapügalad püsivad ja uisuhuvilistel on koht, kus piruette keerutada või lihtsalt sulgkerget libiseda. Muhus on talve nautimiseks väga head võimalused loodud!

Nii oleme meiegi lasteaia lastega iga päev lumelõbusid nautimas. Kõige pisemate rühm käis talvevõlde teemanädalal lausa ühe lapse perel külas hobusega reesõitu tegemas! Oli ikka tore küll lumiste kuuskede ja kõrgete hangede vahelt läbi tuisata!

Lastead muutus kinosaaliks.

Maris Mägi foto

Kõik rühmad kasutavad õuesolemise aega maksimaalselt ära, müttavad koos lastega mõnuga lumisel metsateel või liuglevad koos kelgumäelt alla. Ning nende endassehaaravate talvenaudingute juurest lapsi tuppa saada on teadagi mõnikord raske. Siis tuleb ka tubastes tingimustes samaväärselt põnevat tegevust pakkuda.

Kuu viimaseks reedeks muutsimegi lasteaia saali kinosaaliks, eesmärgiga õppida vaikset ja viisakat käitumist filmi vaatamise ajal. Samuti tuli pileti lunastamiseks valmistada endale raha, oodata rahulikult järjekorras, et pileti osta. Edasi liikusid kinokülalastajad piletikontrolööri juurde, kes kontrollriba ära rebis ja lapsed said hakata otsima saalis oma rida ja oma kohta. Kui kõik olid

istekohtadel, jagasime lastele popkorni tepsid ning film võiski alata.

Paarikümne minutilise lastefilmi jõudsid kenasti ära vaadata nii koolieelikud kui ka maja kõige noorem rühm! Pikk pai boonusena vahvle filmielamusele lisaks! Filmi lõpus sai igaüks kaasa ka kõrrejoogi, mida rühmaruumis filmi meeleolude jagamise kõrval juua.

Aitäh, lapsevanemad, popkorni ja joogi eest! Koostöös peitub jõud ja laste rõõm on parim tasu! Jätkame ka edaspidi!

Maris Mägi,

Muhu Lasteaed Munuke õpetaja

Rässa küla Kopli detailplaneeringu menetluse lõpetamine

Muhu Vallavolikogu otsusega nr 23 21.01.2026. a lõpetati omaniku taotluse alusel Rässa küla Kopli detailplaneeringu koostamine. Planeering hõlmas järgmisi Rässa külas asuvaid katastriüksusi:

Kopli (47801:008:0746), Kopliaia (47801:008:0752), Kopli-veere (47801:008:0751), Koplimetsa (47801:008:0750), Koplilahe (47801:008:0749), Koplikivi (47801:008:0748) ja Koplimäe (47801:008:0747).

Planeeringu ala osas jääb kehtima Muhu Vallavolikogu 30.05.2012. a otsusega nr 135 kehtestatud detailplaneering, mille eesmärgiks oli elamurundide moodustamine.

Nimetatud vallavolikogu otsusega saab tutvuda Muhu Vallavalitsuses ja valla kodulehel. Lisainfo tel 453 0680, maa@muhu.ee.

Kodust väljudes ära unusta
HELKURIT!

Suusatama-kelgutama!

Uisuväljak on küll väike, kuid väga kvaliteetse jääga.

Sel aastal on jälle korralik talv ja saab kuurinurgast välja otsida suusad-uisud, et minna õue suurepäraselt talveilma nautima.

27. jaanuaril avati spordihalli ees korvpalliplatsil valgustatud uisuväljak. Uisuväljaku valmimise taga on valla kommunaalosakond ja selle valas ja lihvis Mart Saarsoo. Vaiksed, kärekülmad ilmad olid kvaliteetse uisuväljaku valmimiseks ideaalsed.

Suurepäraselt uisujääd leidub ka erinevates randades, kus tuul on lume jää pealt ära pühkinud.

Spordihalli tagant algab 1,5 km pikkune suusarada, kuhu on sisse sõidetud klassikajälj ning sõita saab muidugi ka uisustiilis.

Püüame siis jalutades mitte

suusajälge ära tallata!

Lastele on aga palju rõõmu kelgumäest, kus tänu valgustusele saab kelgutada kasvõi öhtuni välja.

Laura ja Jesper
Eldemele perre sündis
13.01.2026 tütar
Lisanna Eldemeel

Maakonna aasta noor tegija-ikka muhulane!

Orissaare Noortekeskuse FB

28. jaanuari õhtul tunnustati Nasva rahvamajas Saare maakonna möödunud aasta tublisid ja silmapaistvaid noortevaldkonna tegijaid. Noore tegija tiitleid anti sel korral välja kaks ja üks neist on noortebänd LOKI, kus lööb kaasa ka Muhu noormees Rasmus Saarkoppel. Koos oma saarlastest bändikaaslaste Madis Laasi ja Harles Aasaga on noormehed näidanud, et võimalused ei asu ainult linnas, vaid ka maa- piirkonnas saab oma huviseid ja soove realiseerida.

LOKI inspireerib ja näitab eakaaslastele, et kui on tahe ja soov tegeleda oma hobiga, siis juhtub suuri asju. Bänd inspireerib muusikaga tegelema, olles ise mõnused ja sõbralikud kõigiga.

Muhu valla
päikeseline naistepäeva
kontsert

Laval Muhu "Virtuosid"
küllaline Tõnu Timm

Muhu Põhikooli saalis
6.märtsil kell 19.00

Pilet 8 eurot (alla 16 tasuta)
Piletid müüki Hellamaa Külaelamises, Hellamaa
Raamatukogus, vallamajas ja Irohaapeal

Kõige muhum toit – apurokk

Pärimustoidu näitena oli laual pannileib.

Õie Õlli foto

16. jaanuaril pärast pikka töö-nädalat toimus Hellamaa küla-keskuses aastaid kirjastamist oodanud raamatu „Sajandeid siduv toit“ esitlus. Huvi raamatu vastu näitas ka läbi lume ja tuisu kohale tulnute hulk. Degusteerimiseks oli valmistatud hapurokk, pannileib ja kilupasteet.

Eestlaste toidulaud on muutunud ajas, kuid vanade kommetega kaasnevad tihti ka väärtuslikud tarkused. Vanasti armastati naljatledes öelda, et "hea leib kannab talupoega läbi talve", mis rõhutab kohaliku toidu tähtsust ja selle rolli igapäevases elus.

Raamatu koostaja Õie Avik on suur pärimustoitade austaja ja koolitaja. Põlvkondade sidemed ilmnevad eriti selgelt toidulaual, kus iga roog ja maitse kannab endas ajalugu ning mälestusi. Iga pere retseptiraamat on kui väike kultuuripärand, milles peegelduvad nii kohaliku looduse annid kui ka esivanemate töökoos.

Värsked raamatuomanikud asusid kohe dialoogi minuga,

esitasid küsimusi ja rääkisid Muhu saare toidulugusid. Selgus, et kõige muhum toit on apurokk ja soe õlut (naiste lemmik). Muhu taludes oli tavaks, et igal nädalapäeval oli menüüs oma kindel toit, seega polnud vaja pikalt aru pidada, mida ühel või teisel päeval lauale panna. Nüüd küsitakse lastelt, et mida te söögiks tahate, aga ennevanasti oli sedasi, et lapsed söödeti kõige enne ära. Pole kuskil mingit valikut olnud, aga kõik said kõhud täis!

Nii möödusid sisukad kaks tundi ja tekkis idee – teeme Muhu saare kokaraamatu!

Nendele, kes esitasid raamatu soovi ja pole seda veel saanud, lubame, et paari kuu jooksul näeb ilmavalgust kordustrükk. Tellimusi saab esitada Hellamaa Küla-keskuses, kohale minnes või helistades tel +372 459 8753 Anu Kaljustele.

Õie Õlli,

MTÜ Meremaa projektijuht

2026. aasta hajaasustuse programm

2026. aasta hajaasustuse programm on avatud alates 2. veebruarist 2026. Taotlusi saab esitada Muhu Vallavalitsusele kuni 2. aprillini 2026 (k.a.).

Programmi eesmärgiks on hajaasustusega maapiirkonnas elavate perede elutingimuste parendamine. Taotlejaks saab olla füüsiliselt isik, kelle rahvastikuregistri järgne ja alaline elukoht on käesoleva aasta 1. jaanuari seisuga Muhu vallas asuv majapidamine, millele toetust taotletakse.

Toetatavaid valdkondi on neli:

- veesüsteemid
- kanalisatsioonisüsteemid
- juurdepääsuteed
- autonoomsed elektrisüsteemid.

Mitmele valdkonnale toetust taotledes tuleb esitada taotlus iga

valdkonna kohta eraldi. Maksimaalne toetus ühele majapidamisele on 6500 eurot.

Programmidokumentidega saab tutvuda ja vormikohased taotlused on leitavad Muhu valla kodulehel (<https://www.muhu.ee/hajaasustuse-programm>).

Loe lähemalt siit: <https://rtk.ee/meede-hajaasustuse-programm>

Lisainfo valla keskkonnaspetsialistilt (4530681, keskkond@muhe.ee).

Krista Milk,
keskkonnaspetsialist

Parim Muhu maletaja on Tõnu Noormets

Jaanuaris sai põneva lõpu Muhu maleturniir ja selgitati välja parimad nii täiskasvanute kui noorte vanusegruppides.

Liidrikohta säilatas ja suurima arvu punkte kogus Tõnu Noormets, noortest oli parim Markus Jüri Umal.

Võistluste kohtunik oli Saaremaa Maleklubi president Marko Siil.

Muhu maleturniiri tulemused:

I koht **Tõnu Noormets** 30p

II koht **Rait Ots** 27p

III koht **Silver Ots** 22p

Noored I koht **Markus Jüri Umal** 18p

Noored II koht **Linda Kõll** 14,5p

Noored III koht **Jasper Jaan Jõeväli** 13p

Elamu rajamiseks sobiva kinnistu müük

Muhu vald müüb enampakkumisel Kantsi küla Aadu katastriüksuse (47801:001:1121, maa-tulundusmaa, 10733 m²).

Oksjon toimub vahemikus 02.02-02.03.2026 (lõpp kell 12.00).

Kinnisasja alghind on 35 000 €. Katastriüksus on hoonestamata, sobilik elamuehituseks. Katastriüksus ei asu detailplaneeringu koostamise kohustusega alal ning elamu ja abihooned on võimalik rajada ilma detailplaneeringut koostamata.

Katastriüksusele on rajatud elektrihüendus 3x16A. Kinnistule ulatub elektripaigaldise kaitsevöönd (4m²), muud kitsendused puuduvad.

Kinnisasjale on väga hea juurdepääs. Liiva-Suuremõisa-Piiri mustkattage riigimaanteelt on rajatud killustikkattega avalikus kasutuses tee, mida hooldab Muhu vald.

Kinnisasi asub kodu rajamiseks väga soodsas asukohas. Aadu katastriüksus paikneb Liiva külas asuva Muhu valla keskuse läheduses. 1,5 km raadiusesse jäävad kool, lasteaiad, perearstikeskus, hambaravi, kauplus ning mitmed toitlustus- ja teenindusasutused. Samas on tegemist rahuliku ja looduskauni piirkonnaga. Katastriüksusel paiknev mitmekesine

looduslik haljastus pakub privaatsust ja ilusaid vaateid.

Kinnistu on hetkel hoonestamata, kuid ajalooliselt on sellel paiknenud Aadu popsikoht (Kantsi mõisa platsikoht nr. III, oli asustatud ca 1870-1930). Ajalooline talukoht on kantud pärandkultuuriobjektide nimistusse, kuid see ei sea kinnistu kasutamisele kitsendusi. Vastavalt Muhu valla üldplaneeringus sätestatud ruumilise arengu põhimõtetele on soovitud hoonestuse rajamine ajaloolistes talukohades.

Enampakkumisel osalejal on soovituslik enne pakkumise tegemist tutvuda kinnisasjaga koha peal.

Kinnistu võõrandatakse elektroonilise enampakkumise korras osta.ee portaali vahendusel.

Oksjon on leitav aadressil: www.osta.ee/246472994

Kontakt kinnisasjaga tutvumiseks: Raido Liitmäe 508 2776, e-post raid.liitmae@muhe.ee

Näärikuu ja küünlakuu muuseumis

Aasta 2026 on saanud hoo sisse ning esimene kuu on juba ka läbi saanud. Jaanuar on andnud meile tõeliselt kauni talveilma ja paraja külma, mis on loonud suurepäraseid võimalused talverõõmude nautimiseks. Uisutajad, suusatajad ja kelgutajad on oma hetked kindlasti juba leidnud ning ka neil, kes seni pole jõudnud, on talverõõmud veel ees ootamas.

Muuseumi poole on pöördunud mitmete erinevate uurimusteenadega ja olemas avanud ka oma turismiaasta. Meid on külastanud nii pered, paarid kui ka grupid ning ka veebruari on juba tulnud mitmed tellimused.

Meie muuseum astus Eesti Muuseumide Liidu liikmeks. Juhataja Meelis osales juba 19. jaanuaril selle koosolekul. Liidu eesmärgiks on muuseumide vahelise koostöö tihendamine, sealhulgas näitustevahetus.

25. jaanuaril toimus Muhu matkapäev Kallaste külas, kus Meelis Mereäär rääkis huvilistele peremärkidest.

Välja talu II korruse fuajees on uus näitus „Muhuaineline tootedisain“.

3. veebruaril kohtusin Muhu Lasteia laste ja õpetajatega ning rääkisime küünlapäevast.

13. – 15. veebruaril osaleb Meelis Mereäär Tallinnas toimulaval turismimessil Tourest.

17. veebruaril alustame oma hommikut Muhu Hooldekeskuses vastlapäeva teemaga.

21. veebruaril tähistame kirjanik Juhan Smuuli 104. sünniaastapäeva. Koguneme kella 11ks Välja talu kontorihoonesse kohvilauda ja Eda Maripuu on ettevalmistanud teema „Juhan Smuul ja Raimond Kaugver“.

Täname Muhu kollektsionääre, kes on muuseumiga ühendust võtnud ja hetkel tundub, et nende kogudest saame uue näituse Tooma talusse maikuuks valmis.

Käsolevas lehes on üleskutse kõikidele Muhu ja Muhuga seotud kunstnikele, kelle töid ootame Kunstitali näitusmüügile. Muhu Muuseumi tegevuskavas on selle aasta kunstinäituseks „Muhune. Müstiline“. Sel korral on uus kuraator ja palume temaga otse ühendust võtta ja oma töid pakkuda. Täpsem info eraldi kuulutusena.

NB! Muhu Muuseum otsib meeste särke kogudesse!

Muhu Muuseum soovib täiendada oma kogusid Muhu meeste rahvariidesärkidega erinevatest perioodidest kuni kaasaegse disainini.

Kui Sul või kellelgi tuttavalt selline särk olemas või oskad kedagi soovitada, anna meile kindlasti teada! Muuseum on valmis esemete eest kokkuleppel maksma mõistlikku tasu.

Info: mai@muhumuuseum.ee

Tervitustega

Siret
muuseumist

Muhu
Muuseumi
Kunstitali

Kutse kunstnikele: "Muhune. Müstiline"

Ootame osalema näitusmüügil "Muhune. Müstiline", mis toimub 15. maist kuni 15. septembrini 2026 Kunstitalis. Näitus keskendub Muhu saare vaimsele ja pärimuslikule kihistusele - pühapaikadele, hiiekohtadele, muistsele loodususule ning nähtamatule sidemele inimese ja maastiku vahel.

Osalema on oodatud Muhu kunstnikud ning kunstnikud, kelle looming või isiklik side on seotud Muhu saarega. Teretulnud on tööd eri meediumides: maal, graafika, skulptuur, keraamika, installatsioon, jm.

Huvi korral palun saada:

* lühike tutvustus kavandatavast teosest või teostest

* tehnilised andmed ja meedium

* (soovi korral) visuaalne näidis

✉ Täpsem info vastuskirja teel.

Kontakt: Kriste Ader 53423616; kristeader@gmail.com

Ootame teie nägemusi Muhu müstilisest ja pühast kihistusest.

Matka ja osale Muhu sammuvõistlusel läbi aasta!

Eelmisel aastal alguse saanud liikumiskampaania jätkub ka sellel aastal ja Muhu sammuvõistlus on jagatud kolme etappi. Esimene etapp algas 1. jaanuar 2026 ja kestab kuni 30. aprillini, teine etapp vältab läbi suve ja kolmanda etapiga lõpetame aastat.

Võistlusest saab osa võtta FitSphere keskkonnas. Selleks tuleks seadistada nutiseadmesse FitSphere äpp ja liituda: Muhu sammuvõistlus I etapp.

Kes seadistamiseks ja liitumiseks infot vajab, on oodatud 19. veebruaril Hellamaa külakeskusesse infotundi, et oma küsimustele vajalikke vastuseid saada.

Võistluse kokkuvõttes selguvad taas, kes rohkem samme teinud ja neid ootavad ka auhinna.

Väga lihtne ja lõbus on samme juurde saada Muhu matkapäeval, mis toimuvad talvekuudel ka hoolimata käredatest ilmadest vähemalt 2-3 korda kuus. Lisaks liikumisele ootab sel aastal matkapäevade eesmärk tutvustada ka külade ajalugu ja pärandit, uurida kohalikelt, millised kuulsad inimesed on külas elanud, milliseid meistritöid tehtud ja milliseid lugusid vanadest aegadest rahva hulgas ringi liigub.

Esimene selle aasta matkapäev viis liikumishuvilised Kallastele. Kallastet oldi külastatud ka eelmise aasta matkapäeval, kuid seekord oli plaanis rääkida ka veidi pärandist, ajaloost ja selle säilitamisest ning tutvustamisest.

Kallastel on lausa külakeskuse vääriline bussipeatus, mis on kenasti korda tehtud ja väiksema seltskonnaga on seal mõnus olla isegi talvekuudel. Nüüd aga saab bussiootokojas suurepärase ülevaate Kallaste küla ajaloost ja inimestest, mis ulatub sajandite tagusest ajast tänapäeva välja. Nimelt on ootekoja seinal stend, kus on nii ajajoon küla ajaloost kui ka kaart, mis ühendab ajaloolised paigad tänapäevaga. Stendi koostasid küla oma elanikud ja peamine eestvedaja Madis Rehepapp ütleb, et selline ülevaatlilik infotahvel võiks olla igas külas: „Kõige keerulisem on muidugi vanade kaardimaterjalide sobitamine tänapäevaste kaartidega ja muidugi ka ajajoon kokkupanek. Trükkimine ja muu selline tehniline pool ei ole tänapäeval enam kuigi keeruline.“

Kui kellelgi tekib soov midagi sarnast ka oma külas teha, siis Madis on oma kogemusi valmis jagama.

Edasi liikus matkaseltskond Kallaste randa. Ka sealne paadi-

Meelis peremärkidest rääkimas.

kuur on külarahva käsutuses ja seal oli mugav krõbeda külma peletamiseks kultuurijuht Kätli poolt kaasavõetud teed juua ja arutleda veidi peremärkide teemal. Selleks puhuks oli muuseumi juhataja Meelis Mereäär, kes on ka ema poolt Kallaste juurtega, kaasa võtnud näidised Muhu peremärkidest ja nende hulgas võis siis igaüks otsida oma pere või esivanemate kodukohtade märke. Kes aga enda peremärki olemasolevate hulgas ei leidnud, võis selle ka kohapeal Meelise juhendamisel ise kujundada.

„Täpselt ei ole teada, kas peremärgid olid kasutusel vaid ühe kindla talu juures või liikusid need hoopiski koos inimestega kaasa, kui uude kohta mindi või uus põlvkond enda elamise sisse seadis. Enamasti tehti peremärgid tööriistadele, need aga rändasid koos inimestega,“ artutles Meelis. Sageli on peremärk muutunud sel moel, et kui keegi perest eraldus ja oma maja pidamise asutas, siis täiendas ta endist peremärki mõne lisadetaili, kriipsu või täpiga.

Kätli arutles ka selle üle, kuidas suhtuda peremärkidesse tänapäeval. Pärast uut elamut ju neid märke enamasti ei ole ja kui on tahtmist see endale kujundada, peaks uurima ajaloolisi märke ja vaatama, et juba kasutusel olevaid märke endale ei võetaks.

Põnev retk Kõinastusse

1. veebruaril toimus matk Kõinastu laiule. Nagu meretaguste asjadega ikka, tuli enne teealustumist uurida jää- ja lumeolusid. Õnneks olid matkalistele heaks teejuhtideks Kõinastu juurtega Urmas Puu ja Reelika Randmets. Erkki Noor Muhu Varahaldusest oli aga Muhu poolse tee seks puhuks lahti lükanud, nii et laiule pääs oli paremgi kui suvel.

Ehkki Kõinastu kuulub ajalooliselt Jaani kihelkonda ja on Saaremaa valla koosseisus, on sealse elanikud olnud tihedalt seotud Muhuga, kandnud meie rahvariideid.

Loe edasi lk. 6

Eesti raamatu aasta Muhu raamatukogudes

14. märtsini, emakeelepäevani kestev Eesti Raamatu Aasta 2025 mõõdus Muhu raamatukogudes tegusalt ja sündmusterohkelt, seades esikohale eesti kirjanduse ja eesti keele.

Liiva Raamatukogus olid tähelepanuväärseimateks sündmusteks eesti kirjanduse päeva tähistamine Epp Petronaga, emakeelepäeva tähistamine koos Kristiina Maripuuga, Lugemise programmi lõpetamine Kuressaares, Hoiuraamatukogu kasutatud raamatute kogumiskampaania „Anna raamatule uus elu Muhul“, raamatukogu 115. juubeli tähistamine ning aasta lõpus sai Liiva raamatukogu ülesandeks Eesti Kirjandusmuuseumi suurväljaande „Vana Kannel XV. Muhu regilaulud I, II“ müük. Neljandat õppeaastat järjest jätkus Liiva raamatukogus Lugemise programm, milles osalevad Muhu Põhikooli 1.–4. klasside õpilased ning Muhu Lasteaed Munuke koolielikute rühma lapsed. Kohtume raamatukogus kord kuus, mängides koos lugemismänge, uurides raamatuid ning lahendades mitmesuguseid põnevaid kirjanduslikke ülesandeid.

2025. aastal oli Liiva raamatukogul 367 kasutajat, neist lapsi 108. Uusi lugejaid lisandus juurde 45. Laenutusi registreeriti 2025. aastal kokku 9584, külastusi 5567.

Kokku saabus Liiva raamatukogu fondi juurde 616 uut teavikut, neist annetustena 141.

2025. aasta viis enim loetumat raamatut olid: Katherine

Pancol „Pruudil olid jalas kollased kummikud“, Katrin Pauts „Valge aiaga maja“, Valérie Perrin „Kolm“, Jon Lier Horst „Kuiv maa“ ja Kairi Look „Tantsi tolm põrandast“.

Hellamaa Raamatukogus olid üleval sellised näitused nagu „Meeli meistritööd“, „Maasikane Muhu“, „Muhulaste sajandivanune lugemisvara“, „Unustatud raamatute vahele“ ja „Kalju papa puunikerdused“. Samuti sai tikkida Eesti Raamatu Aasta 2025 piltvaipa; lahendada viktoriini ja sõnamänge ning anagrammi-mängu „Kas tunned Muhu- ja Saaremaa kirjarahvast?“. Läbi aasta sai lüüa kaasa tähestikumängus „Ühetähejutud“. Luuletaja ja loodusfotograaf Juli Suvi esines looduspiltide ning luulekavaga „Sünnimaa soojas sünluses sündinud“, Eha Ennemuist tutvustas filmi „Oliüks Henno“ ja Marje Naaber esitles oma luuleraamatut „Ulgumuhulane“.

Hellamaa Raamatukogu juhatajal oli au käia korduvalt esinemas Muhu Hooldekeskuse klientidele. Eakate seltskonnaga Kesksuveniõpetajad õpiti ja esitati etlemiskava, täideti töölehti, loeti, lauldi, käidi kadriks, kohtuti huvitavate külalistega, tehti sporti ja palju muud huvitavat.

Lugejaid oli raamatukogul 200, neist lapsi 33, laenutusi 4939 ning külastusi kokku 5842. Fondi lisandus 692 uut teavikut, neist palju annetusi. Üleriigilises rahulolu-uuringus sai Hellamaa Raamatukogu rahulolulindeks järgi kümnest võimalikust 9,8 punkti. Laenutuste tipus troonisid: Mudlum „Roosihullu päevaraa-

mat“, Lilli Luuk „Õõema“, Elena Fischer „Paradiisiaed“, Sven Mikser „Vareda“, Valérie Perrin „Lilledele värsket vett“.

Liiva ja Hellamaa raamatukogud jätkasid Keele ja meele kohviku traditsiooni, kutsudes külla Lembit ja Meelis Uustulndi. Raamatukoguhoidjate Ühingu ja Eesti Muuseumiühingu koolitusel Pärnu Keskraamatukogus tehti koos ettekanne teemal „Muhu raamatukogud kogukonna ühendajatena“. Ühiselt võeti osa Unistamistalgutest ja mitmetest koolitustest.

Koostöös teiste valla allasutustega korraldati traditsiooniline Vastlarull ja Munarall ning koos Muhu Muuseumiga luulevõistlus „Mei(t)e Muhu“, mille pidulik lõpetamine toimus Muhu Murdepäeval Koguvas. Muhu ja Ida-Saaremaa raamatukogud löid kaasa ka Muhu kohvikute päeval, mil Hellamaa Külakeskuses pandi ühiselt püsti Raamatukogukohvik.

Alanud aastal jätkame uue hooga. 14. veebruaril on kõik oodatud Hellamaale Eve Mahhovi raamatu „Loovkampsik“ esilusele ja töötuppa. 14. märtsil toimub raamatuaasta ja Hellamaa Raamatukogu tähestikumängu „Ühetähejutud“ pidulik lõpetamine ning koos Tiina Kilksoniga mängust osavõtjate tunnustamine.

Südamlilik tänu koostööpartnereile ja külastajatele ning põnevaid lehekülgi veel jätkuvasse eesti raamatu aastasse!

Marie Saarkoppel

Anu Kaljuste

Üksi elavad pensionärid saavad toetust

Kooskõlastusringile on saadetud määruse eelnõu, mille järgi nähakse ette ühekordne toetus üksi elavatele pensionäridele. Oktoobris makstakse 200 eurot neile pensionäridele, kelle pension on alla 992 euro.

Inimene ei pea ise toetust taotlema ega andmeid esitama, toetuse saajad tehakse kindlaks olemasolevate andmete põhjal. Lisaks jätkatakse pensionide indekseerimisega ehk pensionid tõusevad jätkuvalt.

Üksi elava pensionäri toetuse maksmise määra arvutamisel on aluseks täisarvuni ümardatud keskmise vanaduspensionari 1,2-kordne suurus, lähtudes Statistikaameti andmetest. Igal aastal kehtestatakse see määr uuesti.

2025. aasta teise kvartali andmetel oli keskmine vanaduspension 826,8 eurot. Selle 1,2-kordne suurus on 992,16 eurot ja see on ka pensionäri-toetuse maksmise määr.

Toetus on suunatud üksi elavatele vanaduspensionieas olevatele inimestele, kelle pensioni netosumma jääb alla 992 euro ning kes elavad rahvastikuregistri andmetel üksi. Pensioni netosumma on summa, mille pensionär iga kuu reaalselt kätte saab. Toetuse maksmisel ei arvestata, kas vanaduspensionialine inimene töötab või ei tööta ja talle makstavaid muid sotsiaaltoetusi ja tulusid.

Riigieelarves on 2026. aastaks üksi elava pensionäri toetuse maksmiseks ette nähtud 16,7 miljonit eurot. Prognooside järgi tõusevad 1. aprillil pensionid indekseerimisel 5,4% ning 44-aastase staažiga inimese brutopension ehk keskmise pensioni suurus on oodatavalt 861 eurot ja rahvapension 414 eurot, kuid lõplik prognoos selgub lähikuudel.

Matka ja osale Muhu sammuvõistlusel läbi aasta!

Matkajad Kõinastu all jään.

Algus lk. 5

Kõinastult on pärit kolm suurt suguvõsa: Lemberid, Kivihallid ja Võrklaevad. 1944. aastal põles

Kõinastu küla peaaegu tervenisti maha, alles jäid vaid mõned üksikud hooned. Seetõttu on saarel ülekaalus uusehitised ja üks vana veski, mis hiljuti uue katuse sai, püsib ka veel vapralt püsti.

Ehkki praegu seal talviti püsielanikke ei ole, on kohalik kogukond siiski tugev ja hoolib oma kodupaigast väga. Viimastel aastatel on laiule rajatud ujusild ja on paigaldatud uus tulepaak.

Kõike seda uut ja vana nägid ka matkajad. Liikusime lee otsast läbi uhke tammiku külavahale, pildistasime vana tuulikut ja jõudisime teisele poole laidu tuletorni juurde. Peale väikest teepausi liikusime tagasi mööda siledat, päikeses sätendavat jääd ja nautisime kogu seda talvemuinasjuttu.

Veebruaris on plaanis matk Võilaiule ja kes sinna ei jõua, siis

22. veebruaril ootab põnev retk Vahtrastesse. Kogunemine kell 12 Vahtraste bussipeatuses.

Jana Rand

FitSphere kultuur@muhu.ee 5307 1949

MUHU MATKAPÄEVAD 2026

25.01.01. VEEBIRAR

22.02. Vahtraste küla
29.03. Lõetsa küla
26.04. Kõinastu küla
31.05. Saaremaa küla
21.06. Liiva küla
26.07. Raugi küla
30.08. Raugi küla
27.09. Raugi küla
25.10. Raugi küla
8.11. Raugi küla
6.12. Raugi küla

Samuti on kavas kodulehe hääletamine ja võistlus teemal „Kõinastu küla“.

TULE tantsima, tel. 5307 1949
kultuur@muhu.ee

Peotantsud seltskonnas JUHENDAJA URMAS LAIGNA

TEENINGUD HELLAMAA KÜLAKESKUSES 2026

TASU 10,- (PAAR)

KOHTUMISI 13X (60MIN KORD)

7. MÄRTS KELL 14-15

Abieluvälistest sündidest Muhus 18. sajandi teisel poolel

Tänapäeval pole varsti enam kedagi, kes teaks sõna "vallaslaps" tähendust. Meie esivanemad pidid aga sajandeid taluma seda, et võimud otsustasid selle üle, kas nad on täisväärtuslikud ühiskonnaliikmed või mitte.

Kellelgi pole mingit osa oma sünniloos, ometi pidid lapsed vanemate tegude pärast kõige õrnemas eas alandusi ja pilkeid taluma.

Kuigi alandused ja pilked ei ole kusagile kadunud, ei ole need siinkandis võimude poolt enam sel põhjusel algatatud ega soositud. Võib vaid imetleda neid inimesi, kes tulid ilma sellise „kaasavaraga“ ja suutsid ellu jääda ja inimeseks saada.

Ka kirikukirjades olid abieluvälistest abielus sündinud lapsed 18. sajandil lausa eraldi sisse kantud. Näib aga, et hoolimata karmist hinge karjast Kellmannist oli 18. sajandi lõpus abieluvälistest sündide Muhus küllaltki palju: aastatel 1758–1768 sündis eesti pihtkonnas 35 last ja isegi Muhu väikeses saksa pihtkonnas oli neid üllatavalt palju, kuna aastatel 1771–1791 sündis umbes 70 liikmega saksa pihtkonnas 10 abieluvälist last.

Eesti pihtkonnas sündis sel ajavahemikul 59 vallaslast, kusjuures 1791. aastal sündisid kahed kaksikud: Kesse Jaani -Andruse Andrusel ja Mardi Marel, kes nimeks said Jaen ja Mare. Jaen suri paaripäevaseks, aga Mare saatus on selgusetu.

Viimaste vanemad ei abiellunud ka pärast laste sündi, nagu seda tegid teise kaksikute paari vanemad Külasepa Marjavalja Aad ja Nõmmküla Muda Mare. Nende kaksikute puhul pole teada Tähe saatus. Mare suri 1848. aastal.

Kõigi sel ajavahemikul sündinud vallaslaste puhul on kirjas ka isad, kelle nimed pastor või ämmaemand sünnitajatelt või ka „muidu asjaga kursis olevatelt inimestelt“ olid teada saanud.

Eesti pihtkonna laste isad olid aastatel 1771–1791 valdavalt Eesti ja Muhu päritolu. Saksa päritolu ametimehi ja randrüütleid oli sel perioodil 15. Osa isadest olid mujalt pärit talupojad, sealhulgas

mõned hiidlased. Kui aga vaadata sellele eelnevat kümnendit 1758–1770, siis sel ajal olid vallaslaste isad peaaegu kõik mõisaga seotud, kusjuures ei puudu ka mõisaksad ised.

1768. aasta on sealjuures eriti tähelepanuväärne, kunai isana on kirja pandud kahel korral kapten Buxhoeveden ja ühel korral major Buxhoeveden. Kapten Buxhoeveden on veebruaris saanud Madde nimelise muhulasega poja Wilhelmi ja novembris Annega poja Johani. Esimese puhul on lisatud, et Madde oli abielus, aga isana oli ta üles andnud kapten Buxhoevedeni.

Sama aasta novembris sündinud Johani ema Ann oli ilmselt valla-line. Sel ajal oli Võlla mõisa rentnik Otto Friedrich Buxhoeveden surnud ja mõisa majapidamist juhtis tõenäoliselt tema lesk Helene Charlotte (sündinud Weymann). Otto Friedrichil oli kahest abielust kokku kaheksa poega ja viis tütart. Vanimad pojad hukkusid Seitsmeaastases sõjas lahingus Frankfurti all 1759. aastal. Vanuselt kolmas Karl Ludwig oli auastmelt major ja tõenäoliselt on tema see, kellel Eeduga 1768. aasta veebruaris poeg Wilhelm sündis.

Otto Friedrichi teisest abielust 1741. aastal sündinud Heinrich Otto oli kapten ja abiellus sama 1768. aasta märtsis Orissaare pärijanna Hedvig Elisabeth von Weymanniga, kellega tal aasta pärast tütar sündis.

Heinrich Otto oli hiljem kuulsaks väejuhiks ja krahviks saanud Friedrich Wilhelm Buxhoevedeni vanem vend. Viimane paistab olevat koos ema ja õdedega ka Wilhelmi ristivanemaks. Nii et võib öelda, et kapten Buxhoevedenil sündis aasta jooksul kolm last kolme eri naisega. Nii majori kui kapteni vallaslaste vaderid olid kas kõik (nagu Madde poja Wilhelmi puhul) või enamasti Buxhoevedenid ja Ditmarid, kellest üks oli samal aastal abiellunud Agneta Juliana Buxhoevedeniga.

Igatahes tundub, et 1768. aasta oli Buxhoevedenide jaoks perekondlikult väga viljakas, kuigi

major Buxhoevedeni ja Tamse mõisast pärit Eedu poeg Wilhelm suri samal aastal. Eed ise abiellus Külasepa Mäe-Pärdile nime andnud Pärdiga, kellega tal lapsi ei paista olevat. Pärast Eedu surma abiellus Pärt uuesti Nautse Riimilt pärit 1756. aastal sündinud Evaga, kellega sai neli poega ja tütre.

Milline tol ajal elanud Annedest oli Johani ema, on selgusetu, kuid tõenäoline on, et selleks oli 1771. aastal Kallaste Uietalu Mihkliga abiellunud Ann, kelle laulatusekandes on märkus, et ta oli Võlla mõisa teenistuses. Mihkliga oli Annel neli last. Mis sai Anne ja kapten Buxhoevedeni pojast Johanist, pole teada. Madde ja kapten Buxhoevedeni poeg Wilhelm suri nelja-aastasena.

Mõisa toapoistid, opmanid ja kupjad olid samuti sageli vallaslaste isad. Toapoiste hulgas oli ka eestlasi ja kupjad olid kõik muhulased. Opmanid olid vabad inimesed, kellel oli ka perekonnanimi. Võib arvata, et need tähtsad ametihed tüdrukult nõusolekut ei vaevunud küsima.

Huvitav 18. sajandi kärgpere oli kellelgi inspektor Petersenil, kellel 1784. aastal on sündinud tütar Margaretha Lowisa ja 1785. aastal poeg Carl Johan Wilhelm. Kummagi sünni juures pole ema üldse märgitud, mis aga pole nn seaduslike laste sündide registreerimisel tavapäratu. Vallaslaste emad on aga kenasti nimepidi teada. Nimelt oli tal 1785. aastal Rootsivere Aadu tütre Maddega sündinud poeg Mihkel ja 1788. aastal ühe Kantsi mõisa Ingli nimelise tüdrukuga tütar Mare ning 1787. aastal Kantsi mõisa teenija Gretega 1787. aastal sündinud poeg Caspar Emmanuel. Viimane on sisse kantud saksa pihtkonna abieluväliste laste seas. Paistab aga, et ka tema naine sündis 1791. aastal abieluvälise lapse, kelle isaks on märgitud Virtsu inspektor Johan Friedric Joons. Sünnikirjes ema ristimine ei ole, aga kirjas on, et tegemist on inspektor Peterseni endise naisega, kelle neiu põlvnenimi oli Lindgren. Mis oli saanud inspektor Petersenist, pole teada. Rootsivere Aadu Madde sai

samal aastal, kui Mihkli sünnitas (so 1785) mehele Kõinastu Pärdile ja sai perekonnanimeks Kohal. Mihkel ise suri noore meheks 1810. aastal.

Saksa pihtkonna vallaslaste isad paistavad enamasti olevat sõjaväelased ja muu lahtine rahvas.

Eesti pihtkonnas on abieluväliste laste isad sageli mõisavalitsejad ja kupjad, kes ilmselgelt kasutasid oma ametiseisundit kurjasti. Oli muidugi ka naisterahvaid, kelle intiimelu oli rohkem 21. sajandisse sobiv. 1764. aastal leiti metsast imiku surnukeha, kelle emaks tuvastati keegi Tiit, isa kandidaate oli koguni kolm, kes kõik on nüüd tulevastele põlvtele teada: Pendi Mihkli õepoeg Laus, Raegma Ado poeg Peet ja Valka Tomas.

1761. aasta veebruaris on registreeritud leidlaps, kellele on antud nimeks Christina Beata. Tahes tahtmata viib see mõtted „nurjatule“ naisterahvale Evalle. Kellmann ei ristinud vallaslapsi enne kui nende vanemad aga eelkõige ema, olid pattu kahetse-nud. Võibolla Eva leidis õigusega, et ta on ohver ja tal ei ole midagi kahetseda. Pärast kokkupõrget Kellmanniga võis ta kätemaksuks pastoraadi põlema panna.

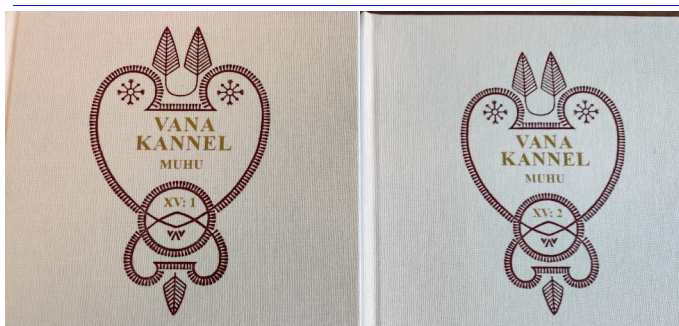
Võib-olla seetõttu pole seda eesnime edaspidi ka muhulastele pandud, kuigi Ranna mõisaproua nimi oli Ewa Sophia von Weymann (sündinud Vietinghof) ja tol ajal oli kombeks mõisaprouade, kes olid sageli ka vaderiteks, nimesid lastele panna. Need muutusid ja lühenesid küll muhulaste suus tundmatuseni. Nii on muhulaste 18.-19. sajandil levinud naisenimed Reet, Ruudu, Riste ja Eed tuletatud Margarethest, Gertrudist, Christinast ja Hedwigist.

Eva nime ei anna eriti väänata ja ka seda nime kandnud mõisaproua suri kummalisel kombel just 1761. aastal.

Eda Maripuu,
Muhu Muuseumi teadur

Eesti Kirjandusmuuseumi suurväljanne „Muhu regilaulud. Vana Kannel I, II“ on müügil Liiva raamatukogus hinnaga 30 eurot.

NB! Raamatuesitlusel komplekti soetanud muhulased, palun kontrollige, kas saite ikka komplekti e kaks raamatut.

Iga kodu väärrib PUHAŠT VETT

Veepuhastusseadmete soetamine on abikõlblik tegevus

HAJAASUSTUSE PROGRAMM

Taotlusvoor
02.02.2026 - 02.04.2026

MIRIDON on abiks:

- Veeanalüüside teostamisel
- Filterseadmete valimisel
- Filterseadme paigaldamisel
- Survetõsteseadmete paigaldamisel

MIRIDON
veetootluseadmed

www.miridon.ee | tel. +372 526 8515 | miridon@miridon.ee
Rehepapi tee 31, Kambja vald, Tartumaa

Üleskutse Saare maakonna vaimse tervise teenuseosutajatele

Saaremaa Vallavalitsus kaardistab Saare maakonnas pakutavaid vaimse tervise teenuseid ning koostab ühist infokogumikku. Valmiv tabel koondab teenuste nimekirja, teenuseosutajad, kontaktandmed ja vastuvõtuaadressid.

Kui soovite olla teenuseosutajana kaardistuses, palume saata järgmised andmed: teenuse nimi, teenuse lühikirjeldus, kontaktandmed, vastuvõtuaadress.

Palun edastage info hiljemalt **12.03.2026** e-posti aadressile:
lauren.sirp@saaremaaavald.ee

Paastukuu juubilarid ja sünnipäevalapsed

Virve Saarik 94 (24.3)
Mihhail Hobustkoppel 92 (18.3)
Milvi Oidekivi 92 (26.3)
Meeli Oidekivi 91 (2.3)
Alma Lõhmus 89 (11.3)
Lembi Saat 88 (23.3)
Virve Väärtnõu 88 (26.3)
Agu Kaljuste 86 (1.3)
Rein Kaur 86 (3.3)
Hilja Vapper 85 (4.3)
Jüri Vapper 84 (5.3)
Uno Aavik 84 (31.3)
Helju Randmets 83 (18.3)
Tiina Roosna 82 (12.3)
Heiki Soopart 82 (14.3)
Lembit Pae 82 (15.3)
Tõnu Ling 82 (17.3)
Milvi Lasn 81 (12.3)
Vassel Müürisepp 80 (18.3)

Mare Riibon 70 (17.3)
Gordei Kalbin 70 (25.3)
Tõnu Noormets 65 (1.3)
Hindrek Auväär 65 (9.3)
Jüri Vilt 65 (10.3)
Juta Koppel 65 (21.3)
Kadri Saarik 65 (22.3)
Elle Merekiivi 65 (25.3)
Marju Jalakas 60 (21.3)

Palju õnne!

Märkus: kes ei soovi oma sünnipäeva avaldada, palume sellest märku anda vähemalt kaks kuud enne, kuna Muhulane avaldab igas numbris mitte algava, vaid järgmise kuu sünnipäevalapsed.

Vaata, kas on sinu aasta!

TERVISEKASSA

Sõbrad, palun minge SÕELUURINGULE!

Varakult avastatud haigust on lihtsam ravida.

Tanja

2026. aastal kutsume teid sõeluringule
– emakaelavähi, rinnavähi, naise 30. eluaastast
– rinnavähi, naise 50. eluaastast
– soolevähi, naise ja mehe 50. eluaastast

Tuleta oma lähedaste meelde!

sõeluring.ee

Elu on ees

Saaremaalt on tänava tasuta sõeluringutele kutsutud üle 6000 inimese

Sel aastal saab kutse emakaelavähi, rinnavähi ja soolevähi tasuta sõeluringule kokku 6154 ravikindlustatud ja -kindlustamata Saaremaa elanikku. Uuringule pääseb kiiresti, sest sõeluringus osalejatele on loodud vastuvõtutajad väljaspool järjekorda, lisaks on teatud uuringute puhul võimalik proov võtta kodust lahkumata.

2026. aastal on kutsutud:

- **rinnavähi sõeluringule** kõik naised sünniaastaga 1952, 1954, 1956, 1958, 1960, 1962, 1964, 1966, 1968, 1970, 1972, 1974, 1976.
- **emakaelavähi sõeluringule** kõik naised sünniaastaga 1961, 1966, 1971, 1976, 1981, 1986, 1991, 1996.
- **soolevähi sõeluringule** kõik naised ja mehed sünniaastaga 1958, 1960, 1962, 1964, 1966, 1968, 1970.

Kirguteated

EELK Muhu Katariina kogudus

Koguduse hooldajaõpetaja Hannes Nelis, tel 529 1881.

Pühapäeval, 18.02 kl 14 missa (pastoraadis).

Pühapäeval, 22.02 kl 14 missa (pastoraadis).

EAÕK

Rinsi Neitsi Maria Kaasani Pühakuju kogudus;
Hellamaa Peetruse ja Pauluse kogudus:

Jooksvaid teateid liturgiate toimumise kohta leiate Facebook-is: „Õigeusu kirik Muhumaal“.

IN MEMORIAM

Meie hulgast lahkusid

9. jaanuaril 60-aastane **Aivar Palu**
11. jaanuaril 89-aastane **Maie Kesküla**
19. jaanuaril 55-aastane **Leino Võeras**
28. jaanuaril 75-aastane **Silja Valk**
30. jaanuaril 38-aastane **Kaupo Saabas**
30. jaanuaril 78-aastane **Kalle Lasn**

Tunneme kaasa omastele!

OST, MÜÜK, VAHENDUS!

Oman mahukat ostuhuviliste andmebaasi.

Otsin talukohta Muhu- või Ida-Saaremaale ja ehitusvõimalusega merelähedast kinnistut.

Allan Pajus,
5690 0411, allan@adrem.ee

Järgmise Muhulase materjalid on teretulnud **28. veebruari** õhtuni.

Toimetab Jana Rand,
tel: 5523 896, e-post: muhulane@muhu.ee
Muhulane ilmub üks kord kuus.
Internetis www.muhu.ee/muhulase-arhiiv
Trükkinud Saaremaa Trükikoda 430 eks.
Hind **50** eurosent